

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindellicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1659. Soc. 120.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Sodalitates
instituta.

16. Tot funeribus relicis, quibus hic annus abundè cumulavit Provinciam, ad alia digrediamur. Multae Sodalitates diversis in Collegiis erectae, Scalabii S. Ignatii poenitentis, Conimbricæ S. Francisci Xaverii. Professor medicinae in Academia ægrotaverat; exhausta sunt incassum remedia; jam de vita conclamatum: cum se voto obstrinxit instituendi sodalium S. Xaverio, sine mora cessavit urgens malum, & ipse convalescens manum admovit implendo voto: occurrerant aliquae difficultates, sed illis tandem superatis, sodalium constabilitum est in templo nostro. Simile positum fuit in templo Portuensis Collegii, & Michaëlenfis; illic Pontadelgada insulae metropolis D. Xaverium sibi specialem sumpsit Patronum; quod firmatum Regis decreto. Dantur Sancto, velut à clientibus, vectigal annis singulis cruciati viginti.

S. Xaverius
Patronus Pon-
tadelgadæ.

Simulacra
plurima S.
Xaverio lo-
cantur.

17. Regno toto propagata divi Thaumaturgi obsequia: nam diversis templis & oppidis locantur in altaribus simulacra Divi supra sexaginta. Nonnulla in templis maximis urbium Episcopali, ut Conimbricæ, Vilonii, & Guardiz. Civitas Angrensis dicavit Sancto effigiem, quæ suspicitur in ara majore templi nostri. Bracharæ moniales magnâ solemnitatem Divo consecrârunt simulacrum in Parthenonis sui templo. Quam gratum illud obsequium DEO foret, miraculo significatum; nam cereorum copiosus numerus, qui arserant durante festo, nihil sui ponderis amisit.

Obsequia B.
Virginis Co-
nimbricæ.

Martyrologi-
um Conim-
bricæ.

18. Conimbricæ unus de nostris induxit populum, ut in omnibus urbibus paræciis, dominicis, ac festis diebus caneret alterius vocibus tertiam partem de Rosario Virginis. In fine Noster referebat insigne magnæ Matris miraculum. Idem fiebat singulis sabbathis apud sacellum D. Xaverii in templo nostro. Aliud quidpiam non miuus laudabile introductum, demandante Balthasare Tellio Provinciali, ut martyrologium Romanum pervigilio nascentis Domini legeretur ante candelam nocturnam in triclinio, stantibus omnibus, & audientibus. Quod postea probavit P. Hieronymus Claramontius Venetus Provinciarum Visitator, & sanxit deinceps eam consuetudinem servandam ab utriusque Provinciae Collegiis.

Profecti ad
Indiam.
Conventus
Provinciae.

19. Indis submissi sunt sex sacerdotes, Emmanuel Ferreira, Emmanuel Perreira, Gonçalus Costa, Lusitani; Petrus Paulus Aragonius Italus, Leonelus Aynscionius Belga, & Christophorus Tornius Gallus. Conventus Provinciae Lusitanæ, præside Balthasare Tellio, Conimbricæ celebratus elegit Procuratorem Ludovicum Britum; Transtaganæ Eboræ, Provinciali Michaële Tinoco, Ludovicum Lopium.

Annus 1659. Soc. 120.

Franciscus
Suarius, Lusi-
tanus, & alii
duo moriun-
tur.

CAsu funesto præsentis anni res scribendas aggredior. Decimâ nonâ Januarii subitum rapuit incendium P. Franciscum Suarium Lusitanum, ac duos ipsius comites, neque paucos de externis. Helvia obsidebatur fortissimis Castellanorum legionibus. Imminebat universæ nationi grandis pavor, si tanta arx, & frangendis hostibus objectum propugnaculum caperetur. Igitur Lusitanus, quidquid virium supererat de strage contagii, in unum colligit ad liberandam obsidione urbem. Ne munita oppida, unde ad formandum exercitum vocatus miles, sine præsidii reliquerentur, necessum fuit armare scholasticos nostræ Eboresis Academiae, cui Franciscus Suarius Rector præerat.

2. Regina gubernantis imperio succenturiantur scholastici præsidio futuri Jerumeniæ. Plurimi dissuadebant Suario itineris susceptionem: at vir prudens secum meditans, in quas ipsum suspiciosum tempus conjecturatum fuisset angustias, suæ fidelitatis in patriam esse censuit, omnibus se casibus, & periculis obijicere, ne suam innocentiam detrahentium linguis exponeret. Igitur proficiscitur cum suis scholasticis, & sibi à Regina destinatum arcem tenet præsidio. Ante profectionem apertè denuntiavit se non reversurum Eboram. Tam nota erat

erat ipsius virtus, ut multis sit persuasum, ipsi divinitus cognitum, mortem inflare.

3. Profigatis ad Helviam Castellanis 14. Januarii, illò vadit Franciscus, victoribus gratulaturus, & redeundi Eboram petiturus facultatem. Peractis hujusmodi salutationibus, & officiis, revertitur Jerumeniam, & se cum sociis ad reditum comparat, factò priùs missæ sacrificio. Erant in domo Præfetti consolantes infirmum, cui præbitum fuerat coeleste viaticum. Dum pio incumbunt operi, dolia nitrati pulveris in inferiore domo condita flammam concipiunt; unde id acciderit, ignoratum est. Momento conflagrant, quotquot in ea domo sunt inventi. Erant hi Franciscus Suarius, Didacus Alfaya Professor Theologiæ, & Franciscus Cardozus sacerdos Theologus, ac externorum ad centum capita. Hoc infortunium non parùm funestavit communem de parta victoria lætitiã.

4. P. Franciscus Suarius Lusitanus, domo, an virtute illustrior, aut certè utraq; Illustrissimus; nihil in eo humile. Cùm biennium probationis obiret, defuncto majore fratre, ad eum devolvitur majoratus: Tum illi ad tantæ domûs succensionem continuandam oblatum è Societate egredi: horruit sanctus adolescens, celsis jure suo, ac natu minori fratri omnes divitias parentum fruendas dedit, plurimùmque gavius est occasione spernendi, & conculcandi, quæ mundus avidè quarit. Hic frater præcipiti consilio usus Castellanas partes sequitur: quod Francisco nostro bis carcere stetit; compertã tamen innocentia liberalitati restitutus est.

5. Primarium illi ad tradendas scientias ingenium; eas Conimbricæ, & Eboræ professus plauu maximo, ubi & Doctoris Theologi lauream indeptus est. Extant illius sapientiæ aliqua monumenta Cursus Philosophicus, & tractatus de Pœnitentia typis excusi. Sed hæc velut corticem, virtutes medullam habuit, quæ circumferuntur à me scriptæ, ac in lucem datæ, cum in libro, cui titulus, Imago virtutis in Novitiatu Ulyssipone; tum in anno glorioso Societatis JESU in Lusitania Viennæ Austriæ edito.

6. P. Didacus Alfaya natus Castelvededii domo opulentã, & hæres patrum opum, spretis omnibus, Societatem amplectitur. Præstantissimus fuit litteris, & virtutibus. Eboræ professus Theologicam facultatem, ac Doctoris gradu donatus est. Suavis ejus affabilitas omnium illaqueabat corda. Ad firmandos vacillantes in vocatione singularis illi modus, plurimòsque, dissipatã mentis nebulã, conservavit. Odemiræ introduxit processionem passuum Domini. Illud occultum habuit vaticinium de genere mortis suæ, quòd sibi mens immota federet, periturum se incendio. P. Franciscus Cardozus non minùs incendio, quàm flagravat charitate. Divinabat illi cor se inde non reverfurum: idcirco ante professionem expiavit animam confessione totius anteaçæ vitæ. Valedicens sociis, *jam, inquit, nos in hoc mundo non videbimus.*

7. Et hic annus abundavit funeribus. Alphonfus Castilius Eboræ tironum Magister 25. Aprilis mortem cum vita commutavit. Magna de ipsius virtutibus apud omnes erat opinio. Natus apud Gemaicam in diocesi Cubensi Americæ Hispaniensis, Societati adscriptus Ulyssipone, docuit Conimbricæ Philosophiam, sacras missiones obivit plurimas. Non mater ulla erga filios suos tenerior, & amantior, quàm ille fuit adversus tirones suos. Præibat verbo & exemplo.

8. Orationem matutinam habuit semper flexis genibus prope altare ante oculos tironum. Cùm per id tempus morbis arderet Collegium Eborense, admirabili erga omnes usus est charitate. Assidebat frequens morituris, & periclitantibus: ille cibos è culina ad eos ferre, suis manibus in os ingerere. Magis aderat illis, quos ab aliis minùs invisi observabat. Pauperem ægrum in urbe offenderat humi jacentem; Comiti, quòd debilis esset viribus, ium tradidit pallium, & cum adolescente sæculari, qui præsto fuit, infirmum defert ad no-

Antonius Franco.

S s 2

focomium

focomium, ibi generali auditâ ejus confessione reliquit commendatum, & solatio plenum. Alias virtutes religiosas fusè vulgavi.

Joannes Carvalius.

9. Ibidem vitam præmarurè deseruit 22. Martii Joannes Carvalius scholasticus Ulyssiponenfis primariæ nobilitatis. Magnæ spes accisæ sunt; nam felix ingenium, singularis prudentia, virtus minime vulgaris, sancta humilitas cum tam præclaro stemmate magnum aliquid, & honorificentissimum Societati in eo juvene promittebant. Ejusdem mensis die 29. doluit idem Collegium sibi ereptum Alphonsum Freirium sacerdotem Theologum Montalvanensem. Plurimum incuberat juvendis militibus peste infectis; inde Alphonso gloriose mortis origo. Additus est 12. Aprilis Antonius Martinus Coadjutor. Apud nos se habuit instar abjectissimi mancipii, annis sexdecim Lameirensis Resistentiam excoluit, aderat agriculturæ, & operis, omnium laborum particeps.

P. Alphonfus Freirius.

Antonius Martinus.

Emmanuel Martinus.

10. Septembris ultima vitæ etiam fuit suprema Emmanuelli Martinio scholastico Theologo. Antequam Societati accederet, existimabatur adolescens sanctus. Vitabat æqualium commercia, & inanes confabulationes deditus piorum librorum lectioni, orationi, & concionibus audiendis. Adoptatus in Societatem, sedulus fuit in augendis virtutibus; multus in afflicto corpore, in serviendo ægrotis, & aliis sanctis exercitationibus peragendis. Non visus ullam instituti nostri violare regulam, observabat earum apices.

P. Emmanuel Diasius.

11. In Funchalensi Collegio nodis corporeis exemptus est P. Emmanuel Diasius Coadjutor spiritualis. Familiare illi cum Deo commercium. In conversando cum fæminis nemo circumspexit. Quamvis nobiliores urbis apud eum expiarent conscientias, nunquam adduci potuit ad ullam domi suæ invisendam, licet vehementer optarent. Tantam de ipsius virtute conceperant omnes existimationem, ut post mortem de rebus, quas in usu habuit, peterent reliquias.

P. Franc. Machiadus.

12. Estremotii vitam naturæ reddidit 29. Januarii Franciscus Machiadus, natus Villapoucæ diocesis Bracharenfis. Agebat confessarium Comitum Cantanedii. Eminuit in litteris Latinis, sacra, & profana eloquentia. Mausoleum Joannis IV. Regis, & ejusdem vitæ compendium typis commisit. Villavifosam pervectum ipsius cadaver, ibique in templo nostro sepulchrum. Debetur illius curæ *Viridarium* nostri Francisci Mendosæ concinnatum à Machiadio ex dispersis ipsius laboribus. Simul aptavit typographiæ tertium ejusdem authoris volumen in libros Regum.

P. Gonfalius Pinti.

13. Conimbricense Collegium 7. Februarii mærore infecit mors P. Gonfali Pinti. Natus est in monasterio Ferreiræ diocesis Portuensis. Animo ægrotum mirus consolator fuit, obviâ comitate usus omnibus gratâ. Magnopere favit humaniorum litterarum studiosis. Mazagoniæ in Africa dans operam nostris ministeriis, suavitè Præfecto, ut redimeret Crucifixum à Mauris captum, qui magnâ, & communi lætitiâ locatus in templo fori, singulari deinde cultus est veneratione.

Antonius Costa.

14. Brigantii desideratus est Antonius Costa Coadjutor, & œconomus Collegii. Vel socios scholasticos ad eum coluit, ut coram illis caput nunquam texerit. Persecutus est artus suos tanquam infensos hostes, quâ flagellis, quâ ciliciis domabat. Nescivit, quid esset iners otium, id tanquam vitæ religiose tincam edacem, & malum pestilens exosus. In studio S. paupertatis æquavit ejus virtutis amantiore. Hactenus de defunctis.

Profecti ad Maranoniam.

Sodalitas S. Xaverii, & novennâ Cetobrica, Angli plures Eboræ à nostris convertuntur.

15. Sacerdotes sex, & duo non sacerdotes in Maranoniam auxilio missi sunt Patri Antonio Vieiræ, qui id temporis in ea regione Solis instar abigebat ignorantia tenebras, & in Christi ovile multa hominum millia, integrasque cogebat nationes. Cetobrica crevit S. Xaverii cultus, instituto in ejus honorem sodalicio, cæptâque novennâ ante duodecimam diem Martii, ut moris est in Lusitania, frequentissimo ad huiusmodi preces concursu.

16. Eboræ laboratum egregiè in reducendis ad veram fidem militibus Anglis, qui in urbe vel æstivas, vel hybernas stationes occupabant, aut in Aca-demæ nosocomio curabantur. Duo è nostris callebant Anglicum idioma, qui oppor-

opportune inviserant populares suos, & in eorum familiaritatem se insinuarent, misto sermone de vera fide ducentos converterunt; quorum nonnulli postquam Ecclesie Romanæ reconciliati sunt, piissimè mortalitatem exuere.

17. Tercentum Anglis ad arces Castellæ vicinas missis iverunt Comites duo illi sacerdotes, cum ad conservandos in fide recens conversos, tum ad alios, si possent, in viam bonam reducendos. Nec vana fuit ejusmodi cura. Fortè duo milites inter se altercantur de præstantia Cromwelis Anglici tyranni, ac Regis Caroli. Dum alius alium prædicat præstantiorem, fit mutua provocatio, ut in singulari certamine victoria ferat sententiam, ac discernat gladius litem. Concurrunt: qui defendebat tyranni partes, icu percussus lethali colabitur in terram. Præsto sunt sacerdotes nostri, suadent morituro fidem orthodoxam, quam & ille complexus est. Cùm audiret victor æmulum suum obiisse Catholicæ fidei imbutum sacris, noluit eidem in tam præclaro factò cedere, sed & ipse Romanæ Ecclesie accessit.

18. Alii non pauci horum sacerdotum operâ discusserunt errorum suorum tenebras. Id erat in reductis ad fidem mirandum, quòd à suis malè habiti non dimoverentur à proposito. Triginta hæretici Anglicani ex acie morbidi redeuntes in nosocomio Academiae sunt recepti: ex his unus duntaxat non deseruit sectam. Aliorum plurimi, qui non videbantur tam præsentis periculo laborare, paulò post suam cum Ecclesia reconciliationem, & homologesim factam animas efflarunt.

19. Quidam, cui morbus diuturnior, præclara dedit patientiæ exempla. Vix dici potest, quantum sibi omnium, qui serviebant infirmis, animos allegerit. Modestus vultus DEUM spirabat. Confirmavit hanc opinionem eventus mirabilis. Quòd oleum lychnis alendis nocturnis sæculentum esset, ante finitam noctem lumina solebant extingui omnia, præter illud, quod erat prope lectum hujus adolescentis. Res apparebat par miraculo; nam ubi primùm Angelus est mortuus, non ultrà lychnus ille viventem tenuit flammam per noctem totam, sed extinguebatur, ut cæteri.

20. Atrox dissensio armaverat sacris fulminibus Capitulum Bracharense adversus Portuense. Causam non reperi declaratam. Utrobique magna illustrissimarum urbium perturbatio. Censuræ, & interdicta summos, infimosque implicabant. Id temporis Balthasar Tellus Lusitanæ Provinciae moderator Bracharâ adventavit Portum. Rogaverunt Senatores Regis Provinciam, accuratam navaret operam hujusmodi discordiis extinguendis. Quanquam res visa laboris immensi, & inutilis, DEO fidens, modò adeundo Bracharense, modò Portuense alloquendo, jam deplorato negotio, jam bonâ exitus optati spe conceptâ, tandem dissidium amicâ pace feliciter composuit. Communis lætitia indicata fuit æris campani festivo sono.

21. Non tacendum DEI patrociniû, quo præsentissimo periculo ternos liberavit tirones. Etenim, ut moris est, è Conimbricensi Collegio peregrinatum exierant. Dum saltum ingrediuntur, fit illius obvius ferocissimus taurus: territi conspectu, qui cæteris præerat, ex humero subtractum pallium ambabus sustentans extentum manibus decernit conjicere in irruentis cornua, & oculos, ut fugæ sit locus, dum se taurus extricat obice. Verùm perpendens, quanti eventus esset periculi, abjecto pallio in terram, & invocato DEI protegentis auxilio, sistit ante immanem feram cornu tirones petentem, & quantâ potest, voce inclamat: Feroc bestia, in nomine Domini tibi impero, ut gradum sistas. Sine mora stetit taurus attonito similis; sive insolitus clamor teruerit, sive occulta vis invocati Dei, quod magis credo, inhibuerit ferocientem. Certè rustici, qui tauri sciebant furorem, & audierunt tirones rem explicantes, miraculo tribuerunt.

22. Trigesimâ Julii, S. Protoparentis pervigilio, Villavissosæ migramus in novum ædificium, quod nunc occupamus. Instituta supplicatio solemnis è sacello regio Brigantini palatii. Sacelli Decanus tulit sub umbella Eucharisticum

Balthasar Tellus composuit discordes.

Terni tirones liberantur præsentis periculo.

Villavissosæ migramus in novum ædificium.

Numen ad nostrum templum. Vespertinis horis diei sequentis militares ludi, & Equitum artificiosi cursus auxere communem populi plausum, & lætitiã.

Annus 1660. Soc. 121.

Moritur Andreas Fernandus Reginae Confessarius.

Magnam res nostræ columnen amiserunt in obitu Andreae Fernandii Reginae gubernantis Confessarii, ejus illa sic est usa firmis, prudentibus, ac sanctis Consiliis, ut nihil momenti sit molita, quin prius Andream consulisset. Erat in lucem editus Vianæ; parentes illi, non aliã re, quàm pietate conspicui. Inerat Andreae ingenium ad capeffendas scientias aptissimum. Missus ad litterarum studia in Eborensẽ Academiam, ibi se dedicavit Societati, ac biennio Ulyssipone absoluto, navavit operam politioribus disciplinis Conimbricæ. Postea eas litteras, & altiores scientias Eboræ tradidit.

2. Cum pro Didaco Luisio à Joanne Rege nominatus fuisset Episcopus Japoniæ, donec vixit, non alio, quàm Episcopi Japonensis nomine vocatus, & notus erat. Ut fuit Joannes vir excellæ mentis, reperit in Andrea hominem omnium rerum capacissimum, & factum ad quæque grandia. Idcirco tum Joannes, tum ejus filius Theodosius Andream intimã dignati sunt amicitia; uterq; illi tradidit animam suam regendam, & Regina post Confessarii sui mortem non alium voluit, quàm Andream. Non ille tantã apud Reges gratiã extra se egressus est, nullius rei magis memor, quàm sui. Cùm Rex eum conaretur creare Inquisitorem Generalem, horruit, & copiosas effundens lacrymas enixè rogavit, hanc mentem deponeret, se vilibus ortum parentibus, non debere adeo illustrem profuturi dignitatem.

3. Vix dici potest, quantum illius apud Reges gratiã inviderint plurimi Magnates, ægrè ferentes, omnibus anteponi. Multa moliti sunt, ut eum de sublimi gradu darent precipitem. Id se facturos crediderunt, mortuo Rege. Dicebant hominem esse mortalium infaustissimum, sub quo Confessario esset mortuus Rex optimus, & Princeps optimus. Ad hæc Regina: cur me non arguunt ejus criminis, cur non medicos, cubicularios, & cæteros palatii ministros intimos, sub quibus iidem obiêrunt diem suum? nugæ sunt hæc in livoris officina fabricatæ.

4. Igitur ejus operam semper adhibuit in administratione reipublicæ, nec fuit, qui apud ipsam majori polleret gratiã. Ob itationes ad palatium, & alias urbis regiones, quæ vitari non poterant, unice usus duobus mulis, honesto tantum ephippio paratis, abacto quocunque ornamento vel faciente, vel indicante auctoritatem, Consanguineos ad meliorem, quã nati fuerant, evehere fortunam, nunquam cogitavit. Aliquando unus è primariis aulicis suavit, ut eorum aliquem vocaret ad obeundum in Regia certum, quod vacabat, munus. Ad hæc ille: Mihi nullus est Consanguineus, qui cum decore & honore Regum in palatio versari, aut apparere possit. Omitto cætera virtutum exempla, quæ prolixè aliàs vulgavi. Octobris 27. vitam reliquit in Ulyssiponensi Seminario, sepultus in domus Professæ templo.

P. Antonius Amaralius.

5. Conimbricæ 26. Septembris ad finem mortalitatis accessit P. Antonius Amaralius, ortus Curvaceiræ in Visensi diocesi. Vel ante Societatis ingressum nihil magis præ oculis habuit, quàm virtutem. Non audebant æquales, ipso præente, verba, vel sermones inserere vitiosos. Apud nos qualis, quàmque perfectus vir fuerit, paucis explicari nequit. Commercium cum Deo, paupertatis amor, obedientiæ studium, zelus animarum, castigationes corporis, cuncta in eo grandia, & spectabilia.

Barnabas Serranus.

6. Februario mense Bracharæ mandatus tumulo est Barnabas Serranus scholasticus, moribus ornatus innocuis. Morbo correptus postremo totum se commisit moderandum arbitrio sibi assidentium. Suadentibus, ut peteret Coeli mutationem, reposuit, se victimam esse sanctæ obedientiæ. Vi morbi delirans